

## Onderzoeks- en Adviesagenda 2021

### *Relatie met de Meerjarige Strategische Kennisagenda (separaat document)*

Samen met onze (Brabantse) kennispartners én (in een later stadium) de andere overheden zetten we in op het realiseren van een meerjarige kennisagenda. Meerjarig, omdat we beogen met deze kennisagenda verder te kijken, minstens vier jaar, maar ook nog verder. We formuleren in deze meerjarige strategische kennisagenda strategische kennisvragen voor een aantal kennisthema's die spelen rondom de maatschappelijke opgaven en waarop we – als provincie, kennispartners en mede-overheden - de komende periode in gezamenlijkheid het antwoord willen weten.

De strategische kennisvragen worden samen met onze kennispartners en mede-overheden nader geconcretiseerd en opgepakt. Jaarlijks brengen we een prioritering aan in de kennisthema's en kennisvragen op de meerjarige strategische kennisagenda en maken de vertaling naar een jaaroverzicht kennisvragen met concrete onderzoeks- en adviesvragen die wij als provincie voor het betreffende jaar willen oppakken, inclusief evaluaties ex art 217a. Omdat dit een andere manier van denken en werken is, kost dit tijd. Dit jaar zullen rondom de Perspectiefnota de belangrijkste kennisthema's voor de provincie in de komende jaren wel al worden geduid (zie 'Eerste aanzet Strategische Kennisagenda').

### *Dit is de laatste Onderzoeks- en Adviesagenda in deze vorm*

Het jaar 2021 is in dit traject naar een meerjarige strategische kennisagenda dus een overgangsjaar en daarom maken we dit jaar ook nog deze Onderzoeks- en Adviesagenda met daarin de vragen waarop we in 2021 antwoord willen hebben. Daarbij is tevens aangegeven voor welke maatschappelijke opgave(n) de kennisvraag relevant is.

Opgenomen is een kort overzicht van de onderzoeken in 2021 (incl. de evaluaties ex art. 217a), en de adviesvragen aan BrabantAdvies zoals we die op dit moment voorzien in 2021. De agenda is geen statisch instrument, gaandeweg het jaar kunnen nog nieuwe, concrete onderzoeken en adviesvragen worden toegevoegd, bijvoorbeeld op het thema Landbouw & Voedselvoorziening. In deze agenda zijn tevens de voorgenomen verkenningen van BrabantKennis in 2021 opgenomen.

Voor 2021 ziet deze agenda er als volgt uit:

### **Onderzoeken provincie**

- Evaluatie investeringsfondsen

De vorige evaluatie van de investeringsfondsen was eind 2017 gereed; afgesproken is de fondsen een keer in de vier jaar te evalueren. De 2<sup>e</sup> evaluatie wordt in 2021 opgepakt voor alle fondsen, zoals die nu nog lopen (het Breedbandfonds is gestopt). Het gaat om: het Groen Ontwikkelfonds Brabant (GOB), het Energiefonds, het Brabant C fonds en het Innovatiefonds.

Relevant voor de opgaven: alle opgaven.

- Evaluatie (ex art. 217a) beleidskader Brabant Uitnodigend Groen (BrUG) 2012-2022

Dit beleidskader loopt af. Vooruitlopend op een nieuw beleidskader Natuur wordt conform Sturen met Kaders middels een evaluatie ex art. 217a verantwoording afgelegd door GS aan de Staten over het gevoerde beleid als opmaat voor nieuw beleid. Een tussenevaluatie is uitgevoerd in 2017.

Relevant voor de opgave(n): Gezonde & veilige leefomgeving.

- Evaluatie en advies Brabantse aanpak arbeidsmigratie

Advies gebaseerd op een evaluatie en analyse van de provinciale beleidsruimte, voorzien van actiegerichte stappen die de provincie in de periode 2021-2022 kan nemen om invulling te geven aan de provinciale rol in het vraagstuk arbeidsmigratie in Brabant.

Dit onderzoek is reeds gestart in december 2020 en wordt uitgevoerd door PON/Telos.

Relevant voor de opgave(n): Duurzame en concurrerende economie, Duurzame verstedelijking en vitaal platteland en mobiliteit.

- Thema-onderzoek Interbestuurlijk Toezicht (IBT) 2021

Interbestuurlijk toezicht ziet erop toe dat de overheid haar taken blijvend goed uitvoert en dat inwoners en bedrijven erop kunnen vertrouwen dat dit beschermd en geborgd is. Met themaonderzoeken beoordelen wij of gemeenten en waterschappen haar taakuitvoering rondom maatschappij relevante onderwerpen, zoals veiligheid en gezondheid op een adequate manier invult. In 2021 wordt thematisch toezicht uitgeoefend op het gebied van Omgevingsrecht gericht op het onderwerp Klachten en meldingen op het gebied van de Wet algemene bepalingen Omgevingsrecht (Wabo) en de Algemene Plaatselijke Verordeningen (APV).

Met enige regelmaat verschijnen er berichten in de media dat een gemeente niet doorpakt bij klachten en meldingen van een overtredingen en/of niet terugkoppelt aan de melder waardoor het vertrouwen in de overheid wordt geschaad. Het niet doorpakken bij klachten en meldingen of niet of onvoldoende terugkoppelen aan de melder, kan grote invloed hebben op het naleefgedrag en daardoor op de veiligheid en gezondheid van de leefomgeving. Het niet consequent uitvoeren van de klachtenstrategie ondermijnt het vertrouwen in de overheid en is een voedingsbodem voor het niet naleven van wet- en regelgeving. Dit onderzoek wordt uitgevoerd bij 12 Brabantse gemeenten. De uitkomsten van dit themaonderzoek moeten gemeenten helpen hun taakuitvoering te verbeteren.

Relevant voor de opgave(n): Gezonde & veilige leefomgeving.

- Bestuurlijke Regionale Ecosystemen (waaronder Metropool Brabant)

Onderzoek naar Bestuurlijke Regionale Ecosystemen (BRE) voor de Brabantse regio's (waaronder Metropool Brabant) en hun bijdragen aan publieke waarden onder de noemer: Wat bepaalt het succes van de regio?

Het onderzoek wordt uitgevoerd door de Rijksuniversiteit Groningen (RUG) en Berenschot. Naast een eigen bijdrage uit de regio's wordt het onderzoek mede mogelijk gemaakt door bijdragen van het ministerie van BZK en de provincie.

Het onderzoek levert voor de regio's een advies op maat op vanuit het perspectief van het BRE én de inliggende gemeenten. Er wordt inzicht verkregen in de verhoudingen tussen de verschillende ecosystemen en de (wissel)werking, democratische legitimiteit en effectiviteit ervan (het creëren van publieke waarde) in de eigen regio. Aan de hand van de onderzoeksresultaten worden concrete aanbevelingen gedaan om de samenwerking binnen het BRE te verbeteren, en ook een handelingsperspectief gegeven voor de gemeenten in het BRE om hun positie in de regio te verstevigen.

Verder verzorgen de onderzoekers gezamenlijke leermomenten voor de deelnemende regio's: presenteren (tussentijdse) resultaten, trekken vergelijkingen tussen de deelnemende regio's en het faciliteren van het gesprek daarover. De eigen regio is onderdeel van het bredere (landelijke) onderzoekstraject en de resultaten daarvan, inclusief wetenschappelijke publicaties.

Relevant voor de opgave(n): alle opgaven.

### **BrabantAdvies – werkplan 2021 met adviesvragen op hoofdlijnen**

De onderstaande adviesvragen, zoals opgenomen in het werkplan BrabantAdvies 2021, zullen nog verder uitgewerkt en aangescherpt worden.

- Brabantse verstedelijkingsstrategie voor een brede welvaart  
Welke verstedelijkingsstrategie is relevant voor brede welvaart in Brabant en hoe kan deze verder vorm krijgen? Hoe ontwikkelt de economie zich en wat betekent dit voor de opgave voor ruimte, economie en bereikbaarheid? Moeten we inzetten op hoogstedelijkheid in Brabant of moeten we juist meer de kracht van de complementariteit benutten van steden, kernen en buitengebieden? Het gaat om een integraal advies dat alle raden raakt. Daarbij worden ook de conclusies betrokken uit de 'Verkenning blijfklimaat Noord-Brabant' die eind 2020 door BrabantKennis in samenwerking met Ruimtevolk is opgeleverd, het MIRT-onderzoek Brainport Eindhoven en wordt verbinding gelegd met initiatieven zoals de Landschapstriënnale of het Van Gogh Nationaal Park.

Relevant voor de opgave(n): Duurzame en concurrerende economie, Duurzame verstedelijking en vitaal platteland en mobiliteit, Gezonde & veilige leefomgeving, Leefbaarheid.

- Economisch en maatschappelijk impactvol investeren  
In het beleidskader Economie worden, vertrekkend vanuit de ambitie van brede welvaart, drie impactniveaus van interventies beschreven: interventies met directe economische effecten, indirecte economische effecten in de vorm van economische structuurversterking en indirecte maatschappelijke effecten. Wat is er nodig om effectief te zijn op deze drie impactniveaus en hoe de geformuleerde doelstellingen te bereiken, ook in het samenspel met de andere actoren? Als de inzet is om via innovatie- en investeringsbeleid de spelers ook op de maatschappelijke uitdagingen te organiseren, hoe krijgt dit beleid dan invulling? Welke rol heeft de provincie hierin? Dit advies sluit aan op eerdere advisering op het gebied van innovatiebeleid.

Relevant voor de opgave(n): Duurzame en concurrerende economie.

- Draagvlak en participatie in Brabant  
Draagvlak is een belangrijk thema in het Bestuursakkoord. En uiteraard cruciaal in het licht van de vele transities. Naast een wat breder perspectief op draagvlak en participatie, worden aan de hand van enkele concrete thema's en casuïstiek in Brabant en daarbuiten de dynamieken beschreven en op basis daarvan zullen handelingsperspectief en instrumenten worden aangereikt. In ieder geval aan de hand van de volgende thema's:
  - Omgevingskwaliteit in uitvoering: lerende aanpak centraal
  - Energietransitie: omgaan met participatie en draagvlak vanuit de provinciale rol en bevoegdheid.

Relevant voor de opgave(n): alle opgaven.

- Naar een robuust watersysteem in Brabant  
De problematiek van toenemende waterschaarste staat sinds de drie droge zomers hoog op de bestuurlijke agenda. De noodzaak om in te grijpen en de snelle afvoer van water om te buigen

naar het beter vasthouden van water én om ook pieken in wateroverlast te kunnen opvangen, is inmiddels breed onderkend.

In september 2020 heeft BrabantAdvies een eerste advies over het Programma Bodem en Water in het kader van een plan MER-procedure uitgebracht. In 2019 heeft BrabantAdvies bovendien geadviseerd over de aanpak Medicijnresten in Water. In deze adviezen wordt aangedrongen op de relevantie van de bron-aanpak. In het vervolg zal BrabantAdvies nog scherper inzoomen op wat deze langetermijnaanpak in ieder geval moet behelzen. Een belangrijk vraagstuk daarin is de vormgeving van de governance in de waterketen.

Relevant voor de opgave(n): Gezonde & veilige leefomgeving, Klimaatproof.

- Bouwstenen voor toekomstig Natuurbeleid en Landbouwbeleid

In 2022 loopt het huidige beleidskader Brabant Uitnodigend Groen (BrUG) af. Naast de advisering in het kader van de plan-MER van dit beleidskader, is de vraag aan BrabantAdvies gesteld te adviseren over de breedte van het nieuw te ontwikkelen natuurbeleid. Om dit samen op te laten lopen met de evaluatie van het huidig beleid (BrUG), is het voorstel dit advies voor de zomer van 2021 op te leveren. Een belangrijk aspect voor het nieuwe beleid is de toegenomen urgentie in de realisatie van natuur en biodiversiteit. Uiteraard is dit vraagstuk niet los te zien van een bredere inrichting van het landschap, water- en bodemvraagstukken, klimaat en landbouw. De goede randvoorwaarden voor natuur worden immers sterk door andere factoren bepaald. Meerdere richtingen van advisering zijn mogelijk en vragen om nadere uitwerking. Zo kan het bijvoorbeeld gaan om de vraag wat de beste langetermijnstrategie is voor de natuuropgave in het licht van bijvoorbeeld klimaatverandering. Of om het inventariseren en adresseren van de actuele dilemma's die in de uitvoering nu tot belemmeringen leiden en waar oplossingen voor nodig zijn.

Uiteraard is ook het nieuwe beleid voor landbouw en voedsel relevant. In 2019 heeft BrabantAdvies daartoe omgevingsscenario's agrofood 2020 opgeleverd. Daarin zijn ook dilemma's en kennisvragen geadresseerd met het oog op de transitie van de landbouw. Over de vorm van input ten behoeve van de uitwerking en uitvoering van het nieuwe beleidskader Landbouw en Voedsel en de timing zal nog nader worden afgestemd met de provincie.

Relevant voor de opgave(n): Gezonde & veilige leefomgeving, Duurzame verstedelijking en vitaal platteland en mobiliteit.

## **BrabantKennis - verkenningen en longreads 2021**

- Verkenning 'Land van schaarste en overvloed'

De verkenning 'Land van schaarste en overvloed' heeft als doel om vanuit een brede, integrale blik naar het platteland te kijken, van buitengebied tot dorp. Via het thema 'schaarste en overvloed' gaan we op zoek naar de balans voor de toekomst. De ruimtevraag in het buitengebied is groter dan het platteland kan bieden. Dat noopt tot keuzes. Om die keuzes te maken is verbeelding nodig, hoe willen wij Brabanders dat het buitengebied er straks uit ziet? Aan de hand van inspirerende beelden van de toekomst van het buitengebied gaat BrabantKennis hiermee aan de slag.

Relevant voor de opgave(n): alle opgaven.

- Verkenning 'Omgaan met onzekerheid'

De toekomst blijft onvoorspelbaar en komt altijd onverwacht. Dat hebben we allemaal gemerkt het afgelopen 'coronajaar'. Maar deze uitdaging is breder en ouder dan corona, de grote opgaven van Nederland en de provincie Noord-Brabant in het bijzonder nopen om te gaan met onzekerheid. Want dát de opgaven grote transities met zich meebrengen mag duidelijk zijn, hoe die uitpakken en hoe je daar als publieke professional in beweegt is veel minder helder. Met deze verkenning wil BrabantKennis professionals een routekaart bieden door onzekere tijden. Met behulp van een podcast en een werkboek willen zij publieke professionals handvatten geven om wendbaar naar de toekomst te kijken. Hierbij werken ze samen met het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Fontys Hogeschool.

Relevant voor de opgave(n): alle opgaven.

- Verkenning 'De wereld van de Brabanders'

We leven in tijden van de terugkeer van geopolitiek. China en de VS zijn verwickeld in een conflict over handel en technologie. De Chinezen investeren in een nieuwe zijderoute, ook in Europa. De VS willen dat de EU Chinese technologie weert. Het antwoord van de EU is gelegen in 'strategische autonomie', Nederland aarzelt in haar China-strategie. Kortom we lijken op de rand te staan van een geopolitieke transitieperiode.

Wat betekent dit voor Brabant? In deze verkenning onderzoekt BrabantKennis de kansen van die nieuwe verhoudingen. Maar worden ook de gevaren bekeken van klem komen te zitten in een handelsconflict. Welke Brabantse waarden hebben we en zijn richtinggevend voor handel en samenwerking? Kun je als Brabant wel iets doen in deze strijd van grote machten? En wie zijn de partners van de toekomst? De wereld van de Brabanders verandert, maar hoe, en kunnen we dat zelf vormgeven? Daar probeert deze verkenning antwoorden op te geven.

Relevant voor de opgave(n): Duurzame en concurrerende economie.

- Duitslandkennis – Longread(s)

In het najaar 2021 vinden de Duitse verkiezingen plaats. Voor het eerst in 16 jaar zal een nieuwe Bondskanselier aantreden. Hoewel velen met bovenmatige interesse de Amerikaanse presidentsverkiezingen volgden zijn de ontwikkeling in Duitsland voor Brabant van veel groter en directer belang.

We grijpen de Duitse verkiezingen aan om onze kennis over Duitsland te verdiepen. Natuurlijk is het onze belangrijkste handelspartner, maar in tijden van Brexit en geopolitieke ontwikkelingen is de rol van Duitsland in politiek en cultuur evenzeer belangrijk. Wat moeten we als Brabanders absoluut weten van Duitsland en de Duitsers? Wat voor impact kan dat voor Brabant hebben én welke kansen liggen er? Deze en andere vragen wil BrabantKennis in deze longread(s) adresseren.

Relevant voor de opgave(n): Duurzame en concurrerende economie.

- Ode aan de uitvoering – Longread(s)

Brabant staat voor grote opgaven. Opgaven die vragen om strategische visies en daadkrachtig beleid. Maar besluitvorming over visies en beleid verandert Brabant nog niet. In de uitvoering wordt pas concreet wat beleid lokaal betekent voor mens, natuur en leefomgeving. De uitvoering is echter ondergewaardeerd. De interesse bij de politiek ebt weg na het goedkeuren van beleid en begroting, en uitvoeren wordt simpelweg als minder sexy gezien dan strategie en beleid maken.

Maar juist in de realisatie zorg je ervoor dat beleid daadwerkelijk bijdraagt, bijvoorbeeld aan een klimaatproof en beter bereikbaar Brabant. Hoe krijgen we meer aandacht en waardering voor de uitvoering? Kunnen we daarbij leren van Brabantse (familie)bedrijven die dit goed onder de knie lijken te hebben? Of van andere overheden zoals waterschappen die beleid en uitvoering dicht bij elkaar lijken te houden. Ook het gebruik maken van nieuwe methoden zoals living labs, open policy design en design thinking biedt mogelijk aanknopingspunten.

Relevant voor de opgave(n): alle opgaven.